

Hà Nội, ngày 09 tháng 3 năm 2022

BÁO CÁO TÓM TẮT

Thẩm tra dự án Pháp lệnh Trình tự, thủ tục Tòa án nhân dân xem xét, quyết định việc đưa người nghiện ma túy từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi vào cơ sở cai nghiện bắt buộc

Ủy ban Tư pháp (UBTP) kính trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội (UBTVQH) Báo cáo tóm tắt thẩm tra dự án Pháp lệnh Trình tự, thủ tục Tòa án nhân dân xem xét, quyết định việc đưa người nghiện ma túy từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi vào cơ sở cai nghiện bắt buộc, như sau:

I. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

1. Sự cần thiết và quan điểm chỉ đạo xây dựng dự án Pháp lệnh

UBTP thống nhất với sự cần thiết ban hành Pháp lệnh để thực hiện quy định tại khoản 5 Điều 33 của Luật Phòng, chống ma túy và quan điểm chỉ đạo xây dựng Pháp lệnh đã được nêu trong Tờ trình. Dự án Pháp lệnh này có nhiều nội dung tương ứng với *Pháp lệnh số 09/2014/UBTVQH13 quy định về trình tự, thủ tục xem xét, quyết định áp dụng biện pháp xử lý hành chính tại Tòa án nhân dân (Pháp lệnh số 09)*, nên việc xây dựng Pháp lệnh này có thể tham khảo nhiều quy định của Pháp lệnh số 09. Tuy nhiên, đối tượng điều chỉnh của dự thảo Pháp lệnh này là người nghiện ma túy từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi (người bị đề nghị) và việc đưa họ vào cơ sở cai nghiện bắt buộc không phải là biện pháp xử lý hành chính, nên dự án cần thể hiện tính đặc thù này, thủ tục thân thiện, nhân văn và bảo đảm lợi ích tốt nhất của người bị đề nghị.

2. Về hồ sơ dự án Pháp lệnh

UBTP nhận thấy, hồ sơ của TANDTC trình UBTVQH xem xét, thông qua dự thảo Pháp lệnh theo trình tự, thủ tục rút gọn đã cơ bản đáp ứng yêu cầu theo quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật và ý kiến chỉ đạo của UBTVQH¹.

Sau khi nhận được hồ sơ của TANDTC, UBTP đã chủ trì tổ chức nhiều buổi làm việc với TANDTC và các Bộ có liên quan như: Bộ Công an, Bộ Tư pháp, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội...²; đến nay cơ bản vấn đề, các nội dung của dự

¹ Theo Mục 3 Văn bản số 141/UBTVQH15-PL ngày 10-02-2022: UBTVQH nhất trí áp dụng trình tự, thủ tục rút gọn trong việc xây dựng, ban hành dự án *Pháp lệnh trình tự, thủ tục xem xét, quyết định đưa người nghiện ma túy từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi vào cơ sở cai nghiện bắt buộc tại TAND*, nhưng đề nghị TANDTC vẫn phải tổ chức đánh giá tác động và lấy ý kiến của các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan.

² Viện kiểm sát nhân dân tối cao và các Bộ: Công an, Tư pháp, Lao động, Thương binh và Xã hội, Tài chính, Giáo dục và Đào tạo; Liên đoàn Luật sư VN.

thảo Pháp lệnh đã được các cơ quan thống nhất. Do đó, UBTP thấy rằng hồ sơ dự án Pháp lệnh đã cơ bản đủ điều kiện trình UBTVQH thảo luận, cho ý kiến. Tuy nhiên, về mặt thủ tục thì còn thiếu ý kiến của Chính phủ, đề nghị TANDTC tiếp tục bổ sung.

II. VẤN ĐỀ CÒN CÓ Ý KIẾN KHÁC NHAU NÊU TRONG TRÌNH TRÌNH CỦA TANDTC

Về điều kiện *hoãn, miễn chấp hành quyết định* đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc (Điều 22); điều kiện *tạm đình chỉ, miễn chấp hành phần thời gian còn lại* đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc (Điều 31): Trong Trình trình, Cơ quan chủ trì soạn thảo nêu 02 loại ý kiến khác nhau. Loại ý kiến thứ nhất cho rằng cần quy định nội dung này trong dự thảo Pháp lệnh (dự thảo Pháp lệnh thể hiện loại ý kiến thứ nhất; loại ý kiến thứ hai cho rằng nội dung này đã được quy định chi tiết trong Nghị định số 116 tại các điều 57 và 58, nên không cần quy định lại tại dự thảo Pháp lệnh này).

Đa số ý kiến của UBTP và ý kiến của các cơ quan tham gia thẩm tra tán thành loại ý kiến thứ nhất của TANDTC, bởi vì: Luật Phòng, chống ma túy và Nghị định số 116 năm 2021 của Chính phủ chưa quy định đầy đủ, bao quát được hết các trường hợp cần thiết phải hoãn, miễn, tạm đình chỉ cho người phải chấp hành cai nghiện bắt buộc là người nghiện ma túy từ đủ 12 đến dưới 18 tuổi³. Nếu không quy định trong dự thảo Pháp lệnh thì thiếu căn cứ pháp lý để áp dụng, thi hành. Mặt khác, việc quy định trong dự thảo Pháp lệnh là phù hợp với thẩm quyền của UBTVQH. Do đó, dự thảo Pháp lệnh này cần quy định các trường hợp được hoãn, miễn, tạm đình chỉ việc chấp hành để bảo đảm phù hợp với tính chất đặc thù của đối tượng áp dụng.

III. MỘT SỐ VẤN ĐỀ CỤ THỂ

1. Về thủ tục thân thiện

UBTP thấy rằng, đối tượng áp dụng của Pháp lệnh này là người nghiện ma túy từ đủ 12 đến dưới 18 tuổi; việc đưa họ vào cơ sở cai nghiện bắt buộc có tính chất hỗ trợ chữa bệnh, không phải là biện pháp xử lý hành chính. Vì vậy, cần tiếp tục rà soát để bổ sung, hoàn thiện thêm về thủ tục thân thiện và các yêu cầu để thực hiện có hiệu quả thủ tục này như: bổ sung quy định về nguyên tắc bảo đảm thủ tục thân thiện và bảo đảm lợi ích tốt nhất của người bị đề nghị; bổ sung các quy định các phiên họp phải được tổ chức thân thiện; phòng họp thân thiện, an

³ Luật Xử lý vi phạm hành chính chỉ có Điều 39 quy định: Người từ đủ 14 tuổi đến dưới 18 tuổi đang cai nghiện ma túy bắt buộc mà bị phát hiện thực hiện hành vi phạm tội trước hoặc trong thời gian chấp hành quyết định cai nghiện ma túy bắt buộc và bị Tòa án xử phạt tù nhưng không được hưởng án treo thì được miễn chấp hành thời gian còn lại trong quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc.

Như chưa quy định về trường hợp: Miễn chấp hành quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc cho người từ đủ 14 tuổi đến dưới 18 tuổi trong thời gian họ được hoãn chấp hành quyết định mà bị Tòa án xử phạt tù nhưng không cho hưởng án treo

toàn, vị trí chỗ ngồi thân thiện; yêu cầu đối với việc hỏi người bị đề nghị; các yêu cầu khác hỗ trợ người bị đề nghị; tham vấn ý kiến chuyên gia;....

2. Kiểm sát việc xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc (Điều 4)

Khoản 1 Điều 4 dự thảo Pháp lệnh quy định: “*Viện kiểm sát nhân dân kiểm sát về trình tự, thủ tục trong việc xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc*”.

- Đa số ý kiến UBTP nhận thấy, việc TAND xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc có tác động đến quyền con người. Về bản chất, hoạt động của Tòa án cũng là hoạt động tư pháp. Theo quy định của Hiến pháp và pháp luật thì Viện Kiểm sát có chức năng kiểm sát hoạt động tư pháp. Trong việc giải quyết vụ việc đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc, VKS không chỉ kiểm sát về trình tự, thủ tục, mà còn kiểm sát vấn đề về thẩm quyền, việc áp dụng điều kiện hoãn, miễn, tạm đình chỉ, đình chỉ,.. trực tiếp tham gia các phiên họp (Phiên họp xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc và Phiên họp giải quyết khiếu nại, kiến nghị, kháng nghị đối với quyết định của Tòa án), phát biểu ý kiến cả trình tự, thủ tục và nội dung vụ việc; thực hiện quyền kháng nghị, kiến nghị, yêu cầu để bảo đảm việc giải quyết vụ việc đúng quy định của pháp luật. Do đó, dự thảo Pháp lệnh quy định Viện Kiểm sát nhân dân kiểm sát *trình tự, thủ tục* trong việc Tòa án xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc là chưa đầy đủ, nên cần rà soát, chỉnh lý lại theo hướng: “*Viện kiểm sát nhân dân kiểm sát việc tuân theo pháp luật...*”. Trên cơ sở đó, tiếp tục rà soát các nội dung cụ thể trong dự thảo Pháp lệnh để chỉnh lý cho phù hợp.

- Có ý kiến đề nghị quy định như dự thảo Pháp lệnh là phù hợp, bởi vì: Luật phòng, chống ma túy giao cho các cơ quan lập hồ sơ và đề nghị Tòa án xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc. Việc đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc không phải là biện pháp xử lý hành chính. Dự thảo quy định Viện kiểm sát nhân dân *kiểm sát trình tự, thủ tục* trong việc Tòa án xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc là phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của Viện kiểm sát và phù hợp với tính chất, yêu cầu kiểm sát vụ việc.

3. Về thời hiệu xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc

Dự thảo Pháp lệnh không quy định vấn đề này. UBTP có 02 loại ý kiến:

- Đa số ý kiến cho rằng: Luật Phòng, chống ma túy quy định việc đưa người bị đề nghị vào cơ sở cai nghiện bắt buộc không phải là biện pháp xử lý hành chính; không phải là chế tài pháp luật. Người bị đề nghị được coi là người có bệnh, và cần được chữa bệnh. Không đặt ra vấn đề thời hiệu đối với việc chữa bệnh. Do đó, dự thảo Pháp lệnh không nên quy định thời hiệu đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc là phù hợp.

- *Có ý kiến* cho rằng, cần quy định thời hiệu xem xét, quyết định đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc. Khi người nghiện ma túy có hành vi thuộc một trong các trường hợp quy định tại khoản 1 Điều 33 của Luật Phòng, chống ma túy, nhưng trong một thời gian hợp lý (khoảng 3 tháng) kể từ ngày có hành vi mà không bị xem xét đưa đi cai nghiện bắt buộc, thì không đề nghị xem xét, quyết định đưa họ đi cai nghiện nữa.

4. Về việc ủy quyền của Trường phòng Phòng Lao động - Thương binh và Xã hội tham gia phiên họp (Điều 18)

Dự thảo Pháp lệnh quy định Trường phòng Phòng Lao động - Thương binh và Xã hội tham gia các phiên họp (không quy định về việc ủy quyền).

UBTP thấy rằng: quy định như dự thảo Pháp lệnh có thể chưa khả thi trong một số trường hợp, dẫn tới vi phạm thời hạn giải quyết, như trường hợp: Ủy ban nhân dân cấp huyện chưa kịp thời bổ sung, kiện toàn chức danh này hoặc vì lý do khách quan mà Trường phòng này vắng mặt tại các phiên họp của Tòa án. Nếu quy định như dự thảo Pháp lệnh có thể dẫn tới vướng mắc trong thực tiễn. Do đó, cần bổ sung quy định theo hướng: Trường phòng Phòng Lao động - Thương binh và Xã hội có trách nhiệm tham gia các phiên họp hoặc có thể ủy quyền cho người khác đại diện tham gia phiên họp.

Ngoài những nội dung trên đây, dự thảo Pháp lệnh còn một số nội dung cần được tiếp tục rà soát, chỉnh lý để bảo đảm chất lượng, tính thống nhất của văn bản, trước khi trình UBTVQH xem xét, thông qua.

Kính thưa Ủy ban Thường vụ Quốc hội,

Trên đây là Báo cáo tóm tắt thẩm tra về dự án Pháp lệnh Trình tự, thủ tục Tòa án nhân dân xem xét, quyết định việc đưa người nghiện ma túy từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi vào cơ sở cai nghiện bắt buộc. Ủy ban Tư pháp trân trọng báo cáo Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét./.

Nơi nhận:

- UBTVQH;
- Lưu: HC, TP.

ỦY BAN TƯ PHÁP